

Henkilöstöuutisia

Siirtolaisuusinstituutin tuleva toimitusjohtaja esittäytyy

VT Saara Pellander valittiin huhtikuun alussa Siirtolaisuusinstituutin uudeksi toimitusjohtajaksi 1.8.2020 alkaen Tuomas Martikaisen siirtyessä uusiin haasteisiin.

Tapaamme Saara Pellanderin kanssa etäyhteydellä henkilöstön työskennellessä pääosin toimiston ulkopuolella. "Olisi ollut hauska tavata työntekijöitä kasvokkain jo nyt", hän sanoo, mutta lisää tuntevansa onneksi osan Siirtolaisuusinstituutin henkilöstöstä ennalta. Tapaamisrajoitukset luovat haasteita myös uuteen tehtävään siirtymisessä. Yhteisöllisyys on Pellanderille tärkeää. "Pidetään huolta ihmisten jaksamisesta myös silloin, kun emme voi samassa tilassa kohdata", hän toivoo. Syksyn tilanteesta ei tässä vaiheessa tiedetä, mutta onneksi etätyöskentely ja uudet toimintatavat luovat uusia mahdollisuuksia. On hyvä miettiä luovia ratkaisuja. Työhyvinvointi ja työyhteisön tuki ja kannustus ovat tärkeitä silloinkin, kun epäviralliset kohtaamiset kahvitauolla tai käytävillä jäävät puuttumaan.

Laajemmin Saara Pellander puhuu pandemian vaikuttavan ihmisten liikkuvuuteen. Normaalit rajanylitykset ja maan sisäinen liikkuvuus ovat muuttuneet pitkäksi aikaa. Työn ja opiskeluiden perässä liikkuminen on suureksi osaksi pysähtynyt. Siirtolaisuusinstituutin tutkimusalueen kannalta hän näkee liikkuvuuden rajoituksissa kiinnostavia tarkastelun kohteita. Päällimmäisenä on kuitenkin huoli haavoittuvassa asemassa olevien, kuten pakolaisleirien, turvapaikanhakijoiden ja säilöön otettujen tilanteesta huonoissa hygieniaolosuhteissa paikoissa, joissa etäisyyttä on vaikea pitää. "Pandemia on synnyttänyt uudenlaisia haasteita, joihin ei ehkä ole osattu varautua. Tämä voi jatkossa olla ilmastonmuutoksen ohella yksi siirtolaisuuden tulevaisuuden kysymyksistä. Ilmastonmuutokseen liittyen myös Siirtolaisuusinstituutissa on jo käynnistynyt hienoja hankkeita", Pellander toteaa.

Tuleva toimitusjohtaja on syntynyt Saksassa suomalaisen äidin ja saksalaisen isän

perheeseen. Hänen äidinkielenä on saksa, jota hän puhuu myös kahdelle lapselleen. Lasten isä puhuu lapsille suomea, joten Turussa asuva perhe on monikielinen.

Oman koulunsa Pellander kävi Saksassa, mutta suomen kieli ja kulttuuri pysyivät yllä äidin, jokaviikkoisen Suomi-koulun ja suomalaisen seurakunnan sekä Saksan ulkosuomalaisten yhteisten leirien kautta. Jokakesäiset matkat Pohjanmaan mökille pitivät Suomen läheisenä. Serkun rippijuhlat Turussa herättivät erityisesti kiinnostuksen äidin kotimaahan. Myös Pellander halusi käydä rippikoulun Suomessa. Tätä silmällä pitäen Pellander halusi saada erityisesti puhekielen taitoaan sujuvammaksi. Matkat Turkuun tuttavaperheeseen lisäsivät varmuutta suomen kielen puhumiseen ja loivat vahvan Suomi-siteen.

Lukion ensimmäisen vuoden Pellander vietti vaihto-oppilaana Australiassa, missä englannin kielitaito hioutui. Ruotsin kieli tuli mukaan myöhemmin opiskeluaikoina Turussa ja tutkijavaihdossa Tukholmassa. "Opiskelin ruotsin alkeet Åbo Akademin 'Swedish for Foreigners' -kurssilla, koska suomeksi ruotsin alkeita ei voinut opiskella!", hän muistelee. Kielen osaamisen hän koki tärkeänä. Ruotsin kieli on lähempänä saksaa, joten oppiminen oli helppoa. Varmuus ruotsin puhumiseen tuli Tukholman aikana. Virkamiesruotsin hän suoritti osana opiskeluaan Turun yliopistossa.

Ensin tie vei kuitenkin kolmeksi vuodeksi Marburgin yliopistoon opiskelemaan media- ja tutkimusta, valtio-oppia sekä saksan kieltä ja kirjallisuutta. Pellanderista piti tulla toimit-

taja, mutta opiskeluaikanaan hän tutustui suomalaiseen mieheen ja tuli ensin ERASMUS-vaihtoon Turkuun. Suomalainen yliopistomaailma ja opiskelu viehättivät häntä niin paljon, että vuonna 2003 hän haki pääsykokeiden kautta opiskelemaan poliittista historiaa Turun yliopistoon. Sivuaineiksi valikoituivat mm. monikulttuurisuus ja siirtolaisuus sekä sukupuolentutkimus. Tähän vaikuttivat osaltaan omat kokemukset ylijäsenin perheen jälkeläisenä, mutta erityisesti Pellander koki siirtolaisuuden kysymykset olennaisiksi osaksi ihmiskuntaa. Liikkeellä on oltu aina. Hänen mukaansa muuttoliikkeiden ymmärtäminen ja niiden tutkiminen ovat tärkeitä tasavertaisuuden ja ihmisoi-keuksien näkökulmasta. Maisteriksi Saara Pellander valmistui Turun yliopistosta 2006.

Pro gradu –tutkimuksessaan Pellander haastatteli Suomeen adoptoituja ja 1970–1980-luvulla lapsuutensa eläneitä, joiden toinen tai molemmat vanhemmat olivat kotoisin Etelä- ja Kaakkois-Aasiasta. Graduaan hän kirjoitti osaksi Siirtolaisuusinstituutin Linnankadun tiloissa. Instituutin nykyinen tutkimusjohtaja Elli Heikkilä oli hänen toinen graduohjaajansa.

Työssään Pellander havaitsi, miten monet haastateltavat olivat kokeneet sukupuolittettua rasismia ja joutuivat usein todistelemaan suomalaisuuttaan. Pellanderin omat kokemukset Saksasta tullessa opiskelijana olivat usein toisenlaisia. ”Moni ei uskonut, että olen kotoisin Saksasta, koska osasin suomea ja saksalaisen sukunimikin kuulosti suomenruotsalaiselta”, hän kertoo. Kulttuurisesti hän koki olevansa saksalainen. Molemmat taustat olivat kuitenkin vahvasti läsnä. Saksassa nuoruutensa viettänyt opiskelija joutui välillä tilanteisiin, missä opiskelukaverit eivät voineet ymmärtää, ettei hän tien-nyt esimerkiksi kuka on Matti Nykänen, hän nauraa. Nyt, 18 vuotta Turussa asuneena hän tuntee paremmin suomalaista poliittista keskustelua ja populaarikulttuuria. Saksassa perheensä luona vieraillessaan hän on huomannut asettelman kääntyneen toisin päin: jotkut asiat Saksassa tuntuvat vierailta.

Väitöskirjan tekopaikaksi valikoitui Helsingin yliopisto. Pellanderin väitöskirja tarkasteli perheenyhdistämistä Suomessa ulkomaalaislain ja siihen liittyvän keskustelun kautta. Pellander analysoi media-aineistoa ja Maahanmuuttoviraston ja ulkomaalaispoliisien lain tulkintoja sekä hallinto-oikeuden tapauksia kielteisistä päätöksistä.

Helsingin yliopiston aikana Pellander työskenteli mm. Suomen Akatemian strategisen rahoituksen GLASE (Multilayered Borders of Global Security) konsortioprojektissa, ja The Nordic welfare state: Historical Founda-

tions and Future Challenges (NordWel) huippututkimusyksikössä sekä EUBORDERSCAPES EU-projektissa, vain muutamia mainitakseni. Vierailevana tutkijana hän on toiminut Goethe-yliopistossa Frankfurtissa sekä Tukholman yliopistossa.

Pellander kehitti erityisesti pohjoismaisia yhteistyökuvioita perustamalla mm. nuorten tutkijoiden pohjoismaisen verkoston. EU- ja Suomen Akatemian hankkeissa Pellander pääsi työskentelemään monien arvostettujen tutkijoiden kanssa. Tätä kautta hän on tutustunut myös useisiin instituuttilaisiin sekä tutkimus- että julkaisuyhteistyön merkeissä.

Viime vuodet Pellander on työskennellyt Tampereen yliopiston tutkijakollegiumissa. Pellander kehuu tutkijakollegiumia ihanana paikkana, jossa on ollut vapaus tehdä omaa tutkimusta. Monitieteellinen työskentely-yhteisö on ollut erilainen kuin perinteisesti lokeroituneet yliopiston oppiaineet, joilla on vahvat perinteet.

Siirtolaisuusinstituutin Pellander kokee omaksi paikakseen, osaltaan juuri monitieteellisyytensä ansiosta. Tämän hän uskoo tulevaisuudessa lisääntyvän myös yliopistoissa. ”Siirtolaisuusinstituutin yksi vahvuus on historiallisen siirtolaisuuden tarkastelun yhdistely nykypäivän kysymyksiin”, hän sanoo. ”Siirtolaisuusinstituutissa tutkitaan siirtolaisuutta ja muuttoliikkeitä erittäin laaja-alaisesti, mikä on poikkeuksellista.” Erityisesti hän mainitsee maan sisäisen liikkuvuuden, ulkosuomalaiskysymykset ja suomenruotsalaisen muuttoliikkeen tutkimuksen. ”Olen tullut oikeaan paikkaan, edustan monitieteellisyttä”, Pellander hymyilee. Pendelöinnin vähentyminen ei haittaa sekään. ”On ihana ajatus työskennellä Turussa!”, hän sanoo. Instituutin uudet tilat saavat Pellanderilta kehuja. ”Sijainti Hämeenkadulla on upea! Eri yhteistyötahot, yliopistot ja Turun kaupunki ovat lähellä. Paikka sijaitsee kaiken ytimessä. Lisäksi tilat tuntuvat toimivilta.” Pellanderin mukaan esimerkiksi kirjaston uudet tilat tulevat ihan eri tavalla oikeuksiinsa, ja arkiston tilat on hyvin mietitty.

Siirtolaisuusinstituutin toimitusjohtajuuden Pellander näkee näköalapaikkana siirtolaisuuden tutkimukseen. Monenlaiset näkökulmat ja asiantuntijaorganisaatioissa työskentely erilaisten ihmisten kanssa ovat äärimmäisen innostavia. ”Instituutissa on hyvä ja tiivis työyhteisö, jossa on hyvä ilmapääri”, Pellander on huomannut. ”Pellander näkee Siirtolaisuusinstituutin toiminta-edellytykset erittäin hyvinä. ”Siirtolaisuusinstituutissa tehdään relevanttia ja tärkeää tutkimusta. Haluan varmistaa, että kehitys jatkuu”, linjaa Pellander. ”Odotan innoissani tulevaa syksyä!”